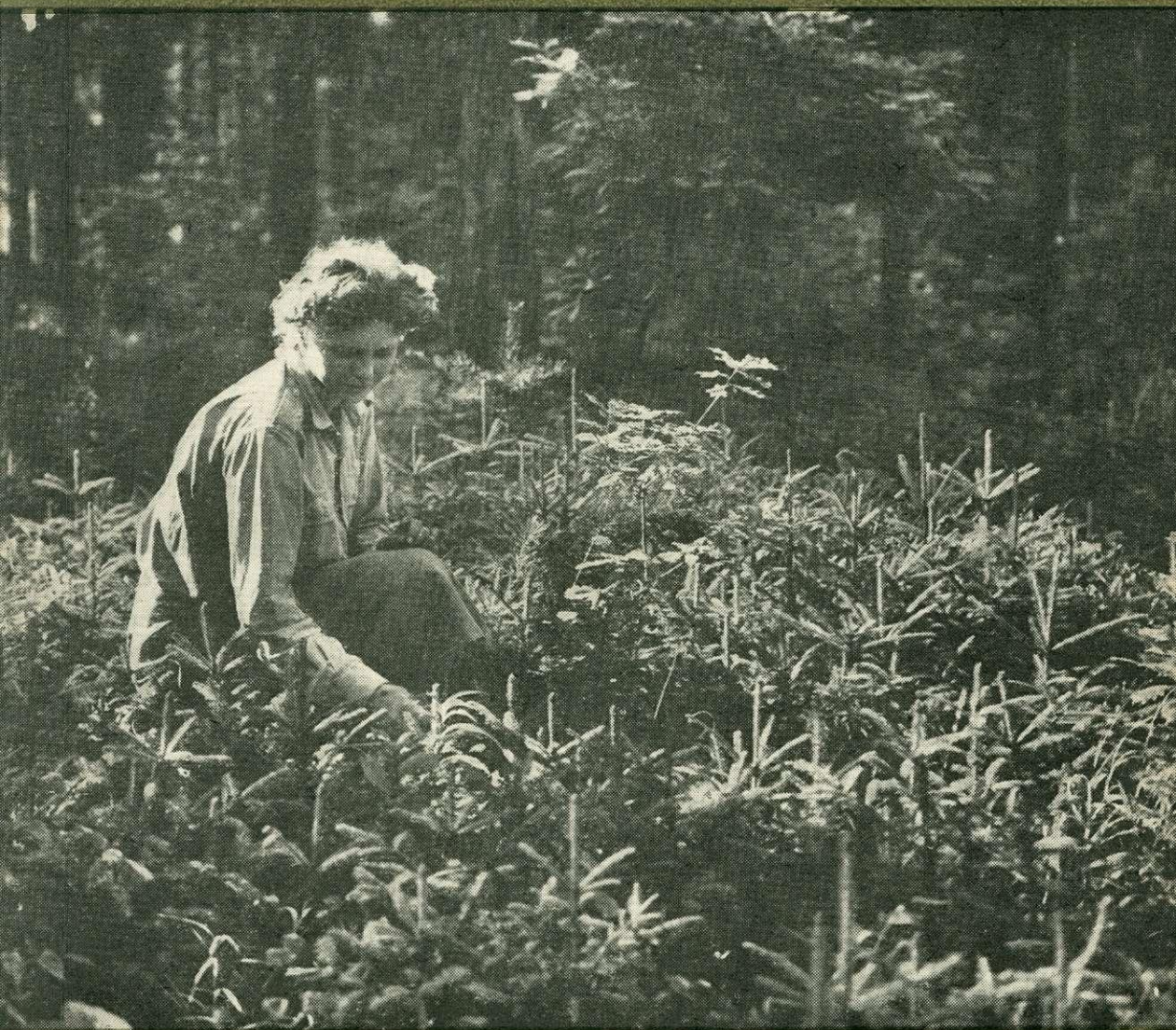

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 104. ÉVFOLYAMA

1969. FEBRUÁR XVIII. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

T A R T A L O M

<i>Dr. Szőnyi László</i> : Az új fenyőtelepítések elhelyezési lehetőségei	49
<i>Dr. Tóth Károly</i> : A mezőgazdasági cellulóz-nyárfatelepítés tapasztalatai Bács-Kiskun megyében	54
<i>Szepesi András</i> : Az erdészeti termőhelyfeltárás szervezésének néhány alapvető kérdése	58
A Csákvári Erdészet Munkaközössége: A csákvári erdészet gazdálkodása az új gazdasági rendben	63
<i>Dr. Mátyás Vilmos</i> : A tölgy maggazdálkodás időszerei kérdései	67
<i>Barabits Elemér</i> : Vöröstölgyeseink genetikai problémái	70
<i>Gergác József</i> : Lucfenyő-gubacstetvek elleni nagyüzemi védekezés tapasztalatai és a javasolható újabb permetezőszerek	75
<i>Tóth József</i> : Nyárfá gyapjaspille nevelési kísérlet tanulságai	80
<i>Dr. Kovács Jenő</i> : Az egri kérgezőgép továbbfejlesztése lassított film segítségével	82
<i>Tóth Miklós</i> : A gépi adatfeldolgozás eszközeiről II.	86

Irodalmi Szemle:

Az értéktörvény érvényesülése az erdőgazdaságban (<i>Jérome R.</i>)	90
Nagymennyiségű kéreg halmazódik fel (<i>Kassai J.</i>)	91
Leküzdhető-e a nyugatnémet erdőgazdaság válsága? (<i>Dr. Babos I.</i>)	92
A közelítő traktorok teljesítményfokozása (<i>Walter F.</i>)	93
TDT-75 A jelzéssel gyártásra kerülő közelítő traktor (<i>Walter F.</i>)	94

Címkép: *Nők erdészeti szolgálatban — A sopronhegyvidéki erdészetvezető*

Háttalpon: *Zúsmarás erdei fenyők* (Véteszi Áll. Erdőgazdaság, Baj-Üregkövác — Foto ERTI, Michalovszky I. felvételei)

СО Д Е Р Ж А Н И Е

<i>Д-р Сени Л.</i> : Возможности размещения новых хвойных насаждений	49
<i>Д-р Том К.</i> : Сельскохозяйственные опыты посадки тополя на целлюлозу в Бач-Кишкунском комитате	54
<i>Сепеш А.</i> : Несколько основных вопросов по организации определения лесных условий местопроизрастаний	58
Рабочий коллектив Чакарварского лесничества: Хозяйствование Чакарварского лесничества при новой экономической системе	63
<i>Д-р Матьяш В.</i> : Актуальный вопрос семенного хозяйства дуба	67
<i>Д-р Барабич Е.</i> : Генетические вопросы посевного материала красного дуба	70
<i>Гергач Й.</i> : Опыты по широкой производственной защите от галлов еловых тлей и предлагаемые новейшие средства для опрыскивания	75
<i>Том Й.</i> : Выводы по опыту выращивания непарношо шелкопряда	80
<i>Д-р Ковач Й.</i> : Дальнейшее усовершенствование окорочной машины при помощи замедленной съёмки (фото)	82
<i>Том М.</i> : О способах машинной обработки данных, часть II.	86

I N H A L T S V E R Z E I C H N I S

<i>Dr. Szőnyi L.</i> : Möglichkeiten zur Anlage neuer Koniferenkulturen	49
<i>Dr. Tóth K.</i> : Erfahrungen bei dem landwirtschaftlichen Anbau von Pappeln für die Zellstoffproduktion im Komitate Bács-Kiskun	54
<i>Szepesi A.</i> : Einige grundsätzliche Fragen der Organisierung der forstlichen Standorterschliessung	58
Arbeitsgemeinschaft der Oberförsterei Csákvár: Die Wirtschaftung der Oberförsterei Csákvár im neuen System der Wirtschaftsführung	63
<i>Dr. Mátyás V.</i> : Die aktuellen Fragen der Eichen-Saatgutwirtschaft	67
<i>Dr. Barabits E.</i> : Genetische Fragen über das Fortpflanzungsmaterial der Roteiche	70
<i>Gergác J.</i> : Erfahrungen bei der grossbetrieblichen Bekämpfung von Fichtengallenläusen und einige empfohlene neue Spritzmittel	75
<i>Tóth J.</i> : Erfahrungen bei der Aufzucht des weissen Weidenspinners (<i>Stilpnotia salicis L.</i>)	80
<i>Dr. Kovács J.</i> : Die Weiterentwicklung der Entrindungsmaschine Eger mit Hilfe von Zeitlupenaufnahmen	82
<i>Tóth M.</i> : Über die Mittel der maschinellen Datenverarbeitung II.	86

A lapban megjelent tanulmányok szerzői:

Barabits Elemér, tud. munkatárs, Erdészeti és Faipari Egyetem, Sopron; — *Gergác József*, tudományos munkatárs, ERTI, Sárvár; — *Dr. Kovács Jenő* főmérnök, Nyugat-bükki Áll. Erdőgazdaság, Eger; — *Dr. Mátyás Vilmos* tud. főmunkatárs, ERTI, Sopron; — *Szepesi András*, fejlesztő, Erdőrendezési Műszaki Iroda, Budapest; — *Dr. Szőnyi László*, tudományos osztályvezető, ERTI, Budapest; — *Tóth József*, tudományos s. munkatárs, ERTI, Kecskemét; — *Dr. Tóth Károly*, erdőfelügyelőség vezetője, Áll. Erdőrendezőség, Kecskemét; — *Tóth Miklós*, fejlesztő, Erdőrendezési Műszaki Iroda, Budapest.

Az új fenyőtelepítések elhelyezési lehetőségei

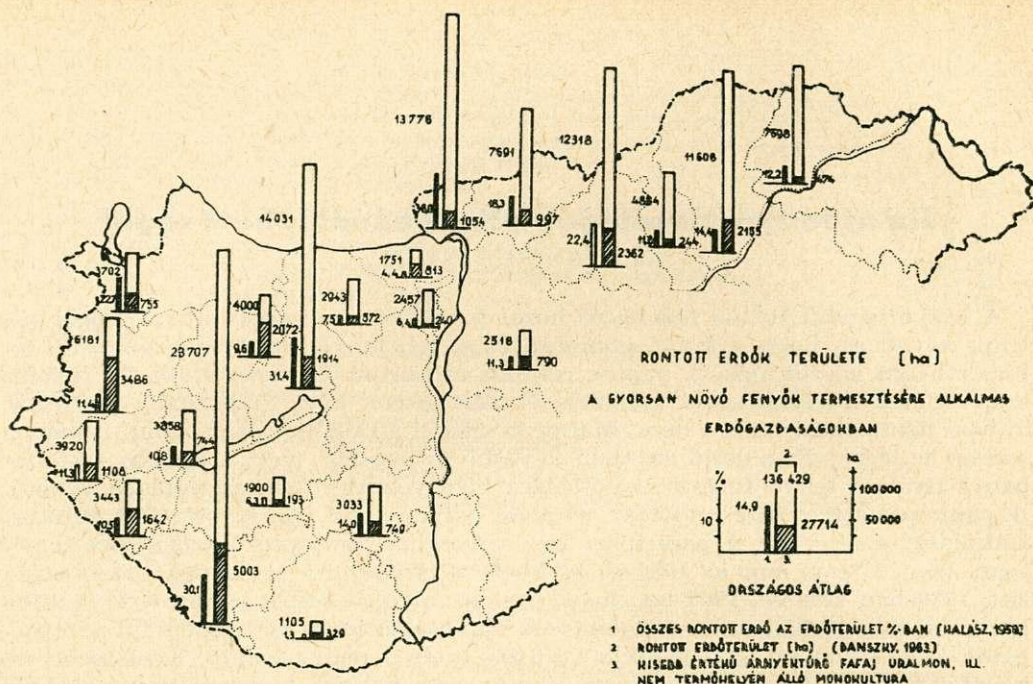
Dr. SZŐNYI LÁSZLÓ

A fenyő iparifa 10⁰/₀-a fedezhető hazai forrásból. Az import mennyiségét tovább növeli az, hogy a fenyő gömbfán és egyéb fenyő választékokon kívül az importlistán késztermékek, papír-, cellulóz és karton is szerepelnek. Az iparifa szükségletek növekedésével továbbra is számolnunk kell. Fűrészipari termékek iránt a nemzetközi piacon nem, Magyarországon azonban változatlanul rohamosan nő az igény. Ez a gond azonban kevésbé nyomasztó, mert a lombos, elsősorban a nyár, a fenyő fűrészáru pótlására bizonyos mértékig számításba vehető. A papíripari termékek importja azonban súlyos gond. Az iparifa felhasználás alakulását elsősorban a papíripari nyersanyagban mutatkozó szükséglet határozza meg. Üteme már az 1950-es években meghaladta a nemzetközi tendenciákat, 1960-ban kétszer, 1967-ben már négyszer akkora volt a papír- és kartonfogyasztás, mint 1951-ben. A fenyőimport nyomasztó teher és termőhelyi adottságaink következtében igen jelentős változás e téren nem várható. Korlátozott az iparifát termelő fenyvesek részére alkalmas termőhely. Megtermelt anyagaink minősége sem vehető egybe az import fenyő javával. A fenyőimport terhe egyébként Európaszerte gond.

A fenyőimport csökkentése, a hazai alapon történő nyersanyagellátás javítása, valamint az erdők élőfakészletének növelése érdekében a fenyők, elsősorban a gyorsan növő fenyő termesztésének gyorsítására van szükség. A fenyvesek területének, élőfakészletének sokoldalú népgazdasági előnnyel járó növelése lehetséges, kívánatos, nagyrészt tárgyi szükségszerűség.

A gyorsan növő fenyőket elsősorban a rontott erdők helyén telepíthetjük.

Az állami erdőgazdaságok az 1960-as évek elején egységesen meghatározott kategóriák szerint felmérték a rontott erdők területét (Danszky, 1963). Ezek nagysága a fenyők, esetenként gyorsan növő fenyők termesztésére alkalmas erdőgazdaságokban 136 429 ha, az ottani erdők összes területének 14,9⁰/₀-a. A gyorsan növő fenyők részére feltehetően legalkalmasabb termőhelyek a fafajcserével átalakítható erdőknek azon csoportjában vannak, amelyeken a kisebb értékű árnyéktűrő fafajok jutottak uralomra, illetőleg amelyeket a nem termőhelyeiken levő fafajok elegendően állományai borítanak. Ezek területe a gyorsan növő fenyők termesztésére alkalmasnak tartott tájcsoportokban 27 715 ha. Az 1. ábra a rontott erdők és ezek gyorsan növő fenyők termesztése részére különösen alkalmasnak tartott részét tünteti fel erdőgazdaságunként. A rontott erdőknek közel a fele (62 852 ha — 46⁰/₀) az Északi-középhegységben, közel 20—20 százaléka a Dél-Dunántúlon és a Dunántúli-középhegységben található. Nyugatdunántúl erdeinek csak 13⁰/₀-át minősítették rontottnak. A fenyők termesztése című könyvben (1966) Keresztesi 100 000 ha-ra becsülte azt a területet, amelyen új fenyvesek alakíthatók ki. Ha mind a 100 000 ha fenyvest a gyorsan növő fenyők termesztésére alkalmas erdőgazdasági tájakon akarnak elhelyezni, az érintett erdőgazdaságok rontott erdeinek háromnegyedén kellene a fafajcserés átalakítások során fenyveseket létesíteni.

1. ábra

Az új fenyvesek tervezett helyének kijelölésekor ez volt az első megközelítés és úgy tűnt, hogy az új fenyvesek jelentős része elhelyezhető a rontott erdőkkel elfoglalt, alkalmas termőhelyeken.

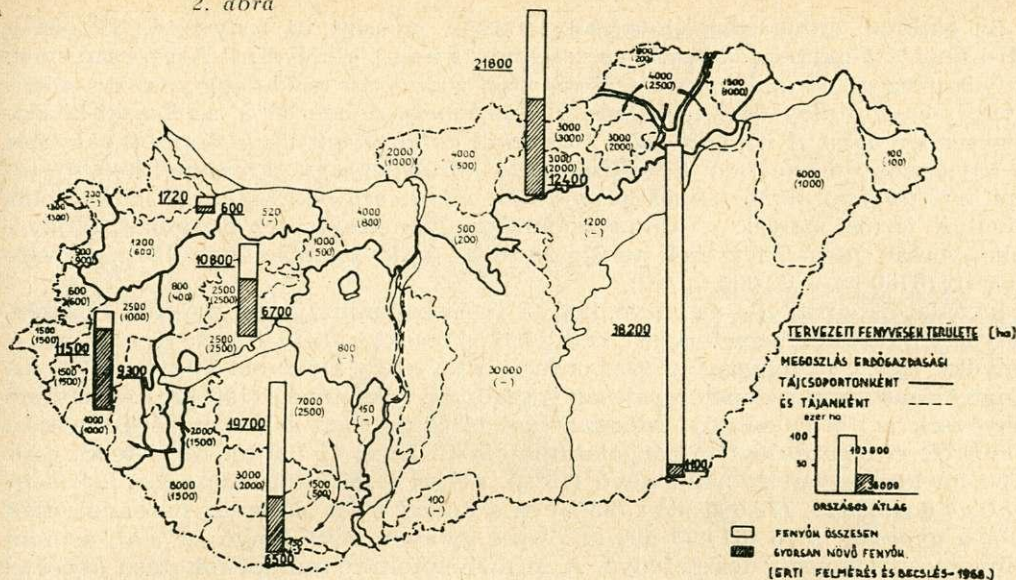
Az új fenyvesek területi megoszlása.

A fenyők telepítési lehetőségeinek a termőhelyfeltárás és a termelés tapasztalatait hasznosító első részletesebb felmérése 1968. nyarán készült el (2. ábra). A lebontás Járó Zoltán korrekciós megjegyzéseit is figyelembe vette és megerősíti a 100 000 ha új fenyőtelepítés lehetőségét, valamint az ennek alapján várható fatömeg-gyaropodás nagyságrendjét. A tervezet csak az erdőterületen belül, fafajcserés átalakítások kereteiben elvégezhető fejlesztéssel foglalkozik.

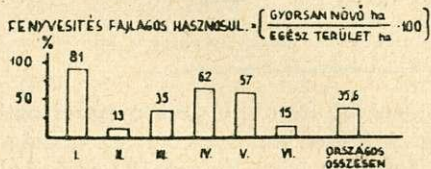
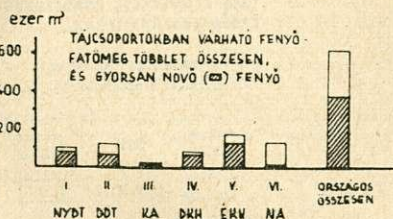
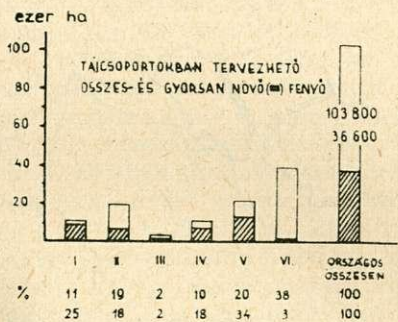
A telepíthető fenyvesek legnagyobb hányada (38%) a Nagyalföld erdőgazdasági tájcsoporthra, ezen belül a Duna-Tisza közti homoki tájra (29%) esik. A gyorsan növekvő fenyvesek harmada az Északi-középhegységben (38%), negyede a Nyugat-dunántúli erdőgazdasági tájcsoporthban (25%) létesíthető (3. ábra).

A fenyvesítés annál nagyobb értékű, minél nagyobb arányban vannak benne képviselve a gyorsan növekvők, közöttük elsősorban a lucfenyő. E tekintetben a legkedvezőbb a nyugat-dunántúli tájcsoporthban a helyzet, ahol a létesítendő fenyvesek 81%-a gyorsan növekvő fenyővel kivitelezhető. A tervezhető új fenyvesek több mint felén telepíthető gyorsan növekvő faj a Dunántúli- (62%) és az Északi-középhegységben (57%). A gyorsan növekvő fenyő alkotta új fenyvesek 80%-a a Nyugat-Dunántúlon, a Dunántúli- és Északi-középhegységben alakítható ki. A munkát ezekre a területekre célszerű összpontosítani, mert az átalakítások folyamán területegységre vetítve itt képződik a legnagyobb fatömeg-

2. ábra

TERVEZHETŐ FENYVESEK TERÜLETE, ÖSSZES FATÖMEG ÉS AZ ÁTALAKÍTÁS EREDMÉNYESSÉGE

többség, a létesítendő fenyvesek területének negyedén (27,4%) várható a fatömegtöbbletnek közel a fele (47%).

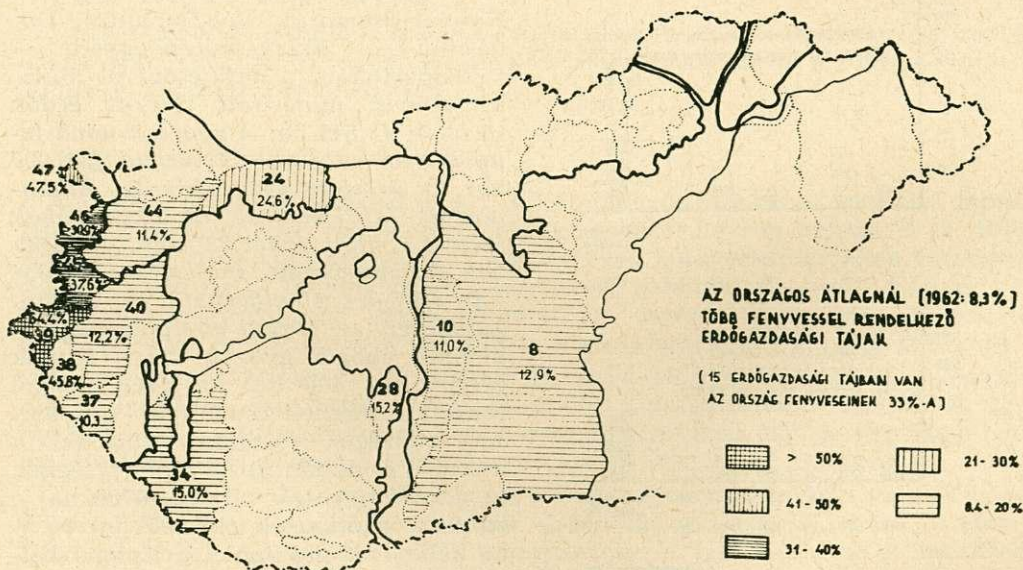
A fenyőkre történő fajfajcsere folyamán legnagyobb eredményt ígérő — Nyugat-Dunántúl, Dél-Dunántúl, Dunántúli- és Északi-középhegység — tájcsoporthoz tartó terület 91 641 ha. A gyorsan növő fenyők részére javasolt terület (34 900 ha) az érintett erdőgazdasági tájcsoporthoz tartó terület 38%-án, az 1962-ben üzemtervezett erdőknek (963 634 ha) 3,6%-án elhelyezhető. A helyzet különösen az Északi-középhegységben biztató, ahol a gyorsan növő fenyők céljára (12 400 ha) az ilyen jellegű rontott erdőknek csupán 31%-át lenne szükséges fordítani. Hasonló a helyzet a dunántúli-középhegységben is, ahol fenyvesek céljára (6700 ha) e rontott erdőtípusok (19 595 ha) 34%-át kellene kialakítani. A Nyugat-Dunántúl ilyen jellegű rontott erdeinek (12 070 ha) 77%-át (9300 ha) kellene átalakítani.

3. ábra

Az említett erdőgazdasági tájcsoportokban javasolt új fenyvesek 35⁰/₀-át a Járó által átalakításra javasolt cseresekben lehetne elhelyezni. A gyorsan növő fenyők részére az átalakítandó cseresekből fedezhető területigény részleteiben: Nyugat-Dunántúlon 16⁰/₀, a Dunántúli-középhegységben 63⁰/₀, az Északi-középhegységben 35⁰/₀. *A népgazdasági érdekeket akkor elégtjük ki legtöbb oldalúan és legnagyobb mértékben, ha a Dunántúli-középhegység csereseinek helyére telepíthető gyorsan növő fenyők programját előre soroljuk.* Ez annál ígéretesebb, mivel a termelőhelyek a klíma vonatkozásában különösen biztatóak. A javasolt gyorsan növő fenyvesek területének és fatömegnövekedésének 18,2⁰/₀-a várható itt (6700 ha— 67 000 m³/év).

Javaslat hangzott el arra nézve, hogy a nyárasok mintájára minősítsenek egyes fenyőtelepítéseket kiemelt, ipari, cellulózfenyvesekké (Tóth B.—in Keresztesi: A fenyők). Egyik fő fogyasztási központnak a tervezett Déldunai Papíripari Kombinatot feltételezve, ennek gazdaságos szállítási körzetében (100 km) létesíthető fenyvesek a Dél-Dunántúl erdőgazdasági tájcsoportban és a Duna—Tisza közi homokok erdőgazdasági tájban alakíthatók ki. Ezek 41 700 ha területéből csak 6700 ha lesz ugyan gyorsan növő (16⁰/₀), mégis *a várható összes évi fatömegnövekedés harmadát, 172 000 m³-t (29⁰/₀)* ez a körzet ígéri akkor is, ha ennek csak 40⁰/₀-a gyorsan növő (67 000 m³, az összes gyorsan növő fenyő 18⁰/₀-a), a többi túlnyomó része pedig feketefenyő. A termőhelyfeltáró munka fokozása *kevés*sel több, a rontottnak minősített állományokon kívülieket is érintő fafajpolitika viszont *számottevően* több területet szabadíthat fel, amely jórészen gyorsan növő, vagy ezek hozamát megközelítő fenyők telepítésére alkalmas.

A fenyvesek 33⁰/₀-a jelenleg 15 erdőgazdasági tájban van és 13 erdőgazdasági táj rendelkezik több fenyvessel, mint az országos átlag (1962: 8,3⁰/₀) (4. ábra).

4. ábra

A tervezett fenyvesek telepítésének befejeztével ez a helyzet megváltozik. Az 5. ábra tünteti fel azokat az erdőgazdasági tájakat, amelyekben az országos átlagnál (19,3⁰/₀) több meglévő és tervezett fenyves lesz. Ekkor 12 erdőgazdasági

